

Tweestromenland

De laatste alinea uit de inleiding van het nieuwe boek van de jonge Nederlandse assyrioloog Daan Nijssen: *'Het wereldrijk van het Tweestromenland. De opkomst van Assyrië, Babylonië en Perzië'* zou eigenlijk als motto boven alle zeven hoofdstukken van dit lijvige boek moeten staan. Want in die zes zinnen maakt Daan Nijssen duidelijk, dat al die oorlogen en machtsstrijden die hij beschrijft volgens hem eigenlijk maar over een ding gaan, namelijk: 'het vermogen van de koning om blijvende gehoorzaamheid van de plaatselijke bevolking – of in ieder geval van de plaatselijke elite - af te dwingen. Ze kwamen uit de bergen van Afghanistan, uit de Iraanse woestijn, uit Phrygië en Libanon, vanuit het zuiden van Irak en van

de kust van Jemen, kortom uit alle windrichtingen waren zij hierheen gekomen om onder leiding van één koning, de grootvorst Xerxes, ten strijde te trekken. Maar voordat ze ten oorlog trokken presenteerde elk volk zich aan de koning om hem eer te bewijzen.' Toen hij tijdens zijn studie bij de Griekse auteur Herodotus las over deze enorme samenkomst, die zich afspeelde in het jaar 480 v.Chr. aan de vooravond van de Perzische invasie van Griekenland, vroeg Daan Nijssen zich onmiddellijk af 'hoe kon één man zoveel mensen uit zoveel landen ertoe bewegen om soms duizenden kilometers te reizen en vervolgens hun leven voor hem in de waagschaal te stellen'. Het is, zo blijkt na lezing van zijn boek, het eindresultaat van een proces dat vier millennia eerder begon in de eerste echte stad Uruk gelegen in het zuiden van Mesopotamië. In die uitdijende stad, die op haar hoogtepunt waarschijnlijk meer dan 40.000 inwoners telde, voldeden op een gegeven moment de oude op familiebanden gebaseerde sociale normen en waarden niet langer. Om toch op een vreedzame manier met elkaar te kunnen samenleven en ook nieuwkomers te kunnen blijven opnemen, groeide de behoefte aan een gemeenschappelijke identiteit. Een identiteit die niet langer gebaseerd was op familiebanden, maar het

inwonerschap van de stad vroeg ook om een nieuw bindend symbool. Die werd gevonden in de religie in de vorm van een 'priesterkoning'. Dit idee van een gemeenschappelijke identiteit blijft vervolgens, ondanks een toenemende complexiteit van de samenleving, ook in de eeuwen daarna bestaan. Alleen maakte de stad plaats voor de wereld. De inwoners van de verschillende stadsstaten en koninkrijken die in Mesopotamië ontstonden, zagen zich ondanks hun vaak grote politieke verschillen als deel uitmakend van één beschaving. Een beschaving die ook alleen maar geregeerd kon worden door één door God uitverkoren koning. In zijn boek beschrijft Daan Nijssen hoe tussen

750 v.Chr. en 450 v.Chr. de koningen van achtereenvolgens Assyrië, Babylonië en tenslotte Perzië, vanuit deze gedachte, de zogeheten 'oikoumene', vorm gaven en daardoor het hele gebied dat wij nu het Midden-Oosten noemen tot een politieke eenheid wisten te smeden. Het beste bewijs voor deze politieke eenheid vormt – Daan Nijssen begint zijn boek er niet voor niets mee – de door Herodotus zo levendig beschreven scène aan de oever van de Dardanellen. (Joost Vermeulen) ◀

Auteur: Daan Nijssen
Titel: Het wereldrijk van het Tweestromenland. De opkomst van Assyrië, Babylonië en Perzië
Uitgeverij: Uitgeverij Omniboek, Utrecht 2021
ISBN: 9789401916561
Prijs: € 28,50.

Maiden voyage

▲ SANDER time OUT